

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Освітня програма	21019 Географія рекреації та туризму
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	106 Географія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	21019
Назва ОП	Географія рекреації та туризму
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	106 Географія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Габчак Наталія Францівна, Димань Наталія Олегівна, Воровка Володимир Петрович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	22.03.2021 р. – 24.03.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/zvit106.pdf https://office.naqa.gov.ua/v1/form-se/3309/view
Програма візиту експертної групи	https://physgeo.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/akkr_program.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Акредитаційна експертиза освітньої програми “Географія рекреації та туризму” в рамках функціонування спеціальності 106 Географія у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна (далі - Університет) засвідчила високий рівень організаційної, теоретичної і практичної підготовки здобувачів в рамках даної програми та загальну її відповідність критеріям оцінювання якості освітнього процесу. Зміст ОП цілком відповідає предметній області спеціальності, а цілі та програмні результати навчання ідентифікуються з потребами окремих категорій стейкхолдерів. Форми і методи навчання базуються на врахуванні студоцентрованого підходу і принципів академічної свободи. В Університеті дотримуються вимог академічної доброчесності. Освітній процес забезпечують кваліфіковані науково-педагогічні працівники (далі – НПП) з відповідною академічною та професійною кваліфікацією і забезпеченою Університетом можливістю професійного розвитку. Експертна група, проаналізувавши офіційний сайт університету, факультету та випускових кафедр, активність у соціальних мережах, а також за результатами дистанційного спілкування з визначеними фокус-групами, пересвідчилась у тому, що за різноманітними напрямками та видами діяльності в університеті сформований і підтримується на високому рівні так званий “університетський дух”, представлений співдружністю між здобувачами та викладачами, між здобувачами та управлінським персоналом випускових кафедр, факультету та інших структурних підрозділів університету (юридичної і психологічної служб, інших служб та відділів). Керівництво університету підтримує розвиток даної ОП, випускових кафедр, матеріально і нематеріально заохочує науково-педагогічний персонал до професійного зростання, сприяє розвитку студентської спільноти шляхом організації та проведення багатьох об'єднуючих заходів освітнього, спортивного, культурного та виховного змісту.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Серед сильних сторін даної ОП слід виділити такі: хороша матеріально-технічна база ОП; потужне кадрове забезпечення, функціонуючі наукові школи (картографічна та соціально-економіко-географічна); молодий і перспективний колектив науково-педагогічних працівників, які добре знають свою справу; наявність багатьох допоміжних структурних підрозділів (центрів тощо), які дають можливість всебічного розвитку здобувачів, формування так званого “університетського духу”; у межах ОП чітко прослідковується взаємодія і єдність процесів навчання і наукового дослідження, що відповідає лозунгу університету “навчаючись-досліджуємо”; зразкове, зрозуміле та зручне у користуванні інформаційне наповнення сайту, висока активність у соціальних мережах. Серед позитивних практик експертна група виокремила такі: значна увага до осіб з особливими освітніми потребами та висока інформативність сайту у цьому відношенні (детальні схеми поверхів з чітким вказанням місцезнаходження пандусів, ліфтів, обслуговуючих кімнат для осіб з особливими освітніми потребами тощо); діяльність “Дискусійного клубу” для здобувачів, який сприяє формуванню наукового світогляду здобувачів та спрямовує їх на поглиблене дослідження обраного напрямку наукового дослідження; матеріальна підтримка випускових кафедр та науково-педагогічного персоналу на підставі результатів регулярних рейтингів структурних підрозділів та персональних рейтингів НПП; значна увага до здоров'я здобувачів - високий рівень медичного обслуговування включно з залученням профільних лікарів; підтримання фізичної форми здобувачів і викладачів шляхом обладнання спортивними спорудами внутрішнього двору університету; функціонування “ярмарки вакансій”, яка дає можливість випускникам з високим рейтингом отримати кращу роботу.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

У звіті про самооцінювання ОП визначені такі слабкі сторони: недостатність залучення роботодавців до освітнього процесу, періодичність опитування студентів (відсутність системності), недостатня кількість баз практики для вільного вибору студентами місця проходження виробничої чи вибіркової практики, недостатня активність студентів у науково-дослідницькій діяльності. Після тривалих обговорень слабких сторін даної ОП експертна група прийшла до єдиної думки і сформулювала такі слабкі сторони ОП: домінування упродовж 2017, 2018 та 2019 років не індивідуальної освітньої траєкторії, а групової з однаковим вибором дисциплін за блоками; відсутня робота з відділами рекреації і туризму національних природних парків (яких функціонує три у межах Харківської області) у якості потенційних роботодавців та баз проходження практик (ця слабка сторона співпадає з визначеною Університетом); слабкий розвиток неформальної освіти та відсутність результатів, здобутих у неформальній освіті; неповне відображення у звіті про акредитаційний самоаналіз інформації про гостей лекторів, які читають відкриті лекції здобувачам; відсутність на даній ОП рецензій академічної спільноти України і взагалі всього одна рецензія на функціонування даної ОП; наповнення сайту матеріалами з профорієнтаційної роботи; нерегулярне залучення професіоналів-практиків до процесу регулярного перегляду ОП. ЕГ рекомендує: активізувати зусилля гаранта і науково-педагогічний персонал випускових кафедр на залучення до співпраці науково-дослідні відділи і відділи рекреації та туризму національних природних парків “Слобожанський”, “Дворічанський”, “Томільшанські ліси”; активізувати роботу із залучення здобувачів до освітніх здобутків у неформальній освіті; залучати академічну спільноту України в галузі географії, рекреації та туризму до читання гостьових лекцій на даній ОП та обговорення змісту ОП з метою її удосконалення; більш регулярно і ширше залучення професіоналів-практиків до обговорення і регулярного перегляду ОП; додати до переліку видів преміювання НПП пункт за здобуття закордонного сертифікату про стажування чи підвищення кваліфікації за умови, що такий вид діяльності не передбачає виплат в рамках міжнародних проєктів.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Здійснений експертний аналіз ОП “Географія рекреації та туризму” на рік її започаткування (2017) засвідчив, що ціль освітньої програми - забезпечити теоретичну та практичну підготовку висококваліфікованих кадрів, які б набули базових фахових знань для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної географічної науки туристсько-рекреаційного спрямування, здатності до виробничої діяльності. Результатом навчання визначено: підготовка студентів як соціальних особистостей, здатних вирішувати певні проблеми і задачі діяльності за спеціальністю 106 Географія за умови оволодіння інтегральними, загальними і фаховими компетентностями. Цілі ОП 2020-2024 рр. - формування та розвиток у здобувачів здатності виконувати професійні завдання та обов'язки прикладного характеру в галузі сучасної географічної науки туристсько-рекреаційного спрямування шляхом високопрофесійної теоретичної та практичної підготовки з базових географічних знань, зокрема з географії рекреації та туризму. Вказані цілі відповідають місії та стратегії ЗВО. Зокрема, вказані цілі ОП відповідають Стратегії розвитку Каразінського університету на 2019-2025 роки (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/strategiya-rozvytku-universitetu-2019-2025-2.pdf>), зокрема пункту 2 “Університетська освітня діяльність відповідає сучасним світовим стандартам якості, має потужну практичну складову і завдяки цьому забезпечує успішне працевлаштування випускників на сучасних ринках праці” та пункту 4 “інфраструктура університету забезпечує комфортні умови для наукової, освітньої діяльності, творчого дозвілля, культурного життя, фізичного виховання та спорту”. У стратегічних перспективах розвитку університету пунктами 2 та 4 “Показників реалізації стратегічного бачення”, проектами 2.1, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.10, 2.12, 2.13, 2.14 розділу 2 “Освітня діяльність” передбачені можливості подальшого вдосконалення спеціальності, в межах якої існує дана ОП. Крім того, цілі ОП відповідають пріоритетним напрямам 1, 2, 3, 5, 6 Політики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у сфері якості на 2021-2025 роки (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/quality/polityka-2021.pdf>). Особливості ОП полягають у підготовці фахівця в рамках спеціальності 106 Географія з креативним і критичним мисленням, адаптованим до сучасних умов ведення туристсько-рекреаційної діяльності. Виходячи з особливостей ОП її фокус полягає у формуванні професіонала із сучасним науковим світоглядом і мисленням, здатного до виконання професійних завдань і обов'язків прикладного характеру у сфері географії рекреації та туризму.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

За результатами експертного оцінювання поданих матеріалів самоаналізу, власне змісту ОП, а також спілкування у фокус-групах виявлено, що цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін (стейкхолдерів). До формулювання цілей ОП та визначення результатів навчання була залучена зі складу стейкхолдерів І.А. Скриль - завідувач відділу краєзнавства КЗ “Харківська обласна станція юних туристів” Харківської обласної ради. Так, дистанційне спілкування з роботодавцями (Скриль І.А., Холодок В.Д.) показало, що їхня позиція щодо збільшення практичної складової ОП була врахована. ЕГ пересвідчилась в цьому при аналізі додаткових документів, наданих гарантом, зокрема зміст витягу з протоколу №1 розширеного засідання робочої групи обох випускових кафедр від 05.02.2020 року за участі здобувачів А. Лобачик, А. Редька, Ю. Сержантової, а також роботодавців В.А. Редіної та І.А. Скриль засвідчує це. Так, В.А. Редіна запропонувала посилити практичну підготовку здобувачів на підприємствах і установах, представники яких є у складі робочої групи. Нею запропоновано приймати здобувачів для проходження практики на базі КЗ “Харківська обласна станція юних туристів” Харківської обласної ради. За результатами був укладений відповідний договір (№0202Д/601) від 10.05.2019 р. Так само надійшла рекомендація на той час здобувача, а тепер - випускника С. Салімона про урізноманітнення видів практичної підготовки, за результатами чого був впроваджений вибірковий вид практики на даній ОП. Довести врахування у цілях та ПРН даної ОП позицій і потреб академічної спільноти та інших стейкхолдерів експертній групі не вдалося у зв'язку з відсутністю підтверджуючих документів. Представники ЗВО, зокрема гарант ОП аргументувала залучення академічної спільноти України до розробки цілей та програмних результатів навчання в опосередкованому вигляді через запровадження до змісту ОП курсової роботи. Це підтверджується і матеріалами самоаналізу ОП. На думку членів ЕГ, в умовах наявності у межах Харківської області трьох установ природно-заповідного фонду у статусі національних природних парків, які здійснюють в тому числі

туристичну та рекреаційну діяльність і мають для цього у штаті повноцінні відділи, доцільно було б залучити такі установи як роботодавців до перегляду та оновлення ОП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Тенденції розвитку спеціальності 106 Географія в даній ОП враховано у змісті ОК 11, 17, 19, 20, 23, 25, 30, 31, 32, до яких включено останні досягнення географічної науки, зокрема пов'язані з розвитком геоінформатики (нове програмне забезпечення), дистанційних досліджень (нові технології досліджень), тенденцій розвитку індустрії туризму (вибірковий вид практики, практикум “Основи краєзнавчо-туристичної діяльності”). Останні пов'язані з переорієнтацією діяльності туроператорів з міжнародного ринку туристичних послуг на внутрішній у зв'язку зі світовою пандемією. Це підтверджується багатьма науковими публікаціями туристичного змісту (наприклад, <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf> або <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/3090351-karantin-ak-svit-ratue-turistichnu-galuz.html> або <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/8392>). Дана ОП передбачає розвиток регіонального контексту у галузі рекреації та туризму, що прослідковується переважно під час практичної підготовки. Це підтверджується змістом робочих програм таких ОК: ОК 25 (практичні 8, 9), ОК 26 (практична 11), ОК 14, 35, 36, 37 (у повному обсязі), ОК 22 (теми практичних 3-10), ОК 9 (теми практичних 5, 6), ОК 10 (теми практичних 5-8), ОК 13 (теми практичних 9, 10). Аналіз ЕГ аналогічних вітчизняних освітніх програм у межах спеціальності 106 Географія, зокрема ДНУ імені Олеся Гончара (http://www.dnu.dp.ua/docs/osvitni_programy/2019/bakalavr/106_2_b.pdf) показав, що їх зміст є аналогічним і найбільше відрізняється регіональним контекстом підготовки фахівців у галузі туризму та рекреації. Аналіз інших ЗВО показав, що програми з такою назвою функціонують на другому (магістерському) освітньому рівні. У діалозі зі здобувачами Д.Ушкварок (здобувачка 4 курсу) підтвердила аналогічність даної ОП з закордонною, зокрема з ОП університету Жирони (Іспанія), де вона здобувала академічну мобільність на факультеті туризму за програмою Erasmus+ у весняному семестрі 2019-2020 н. р. і мала можливість ознайомитися зі змістом ОП. Підтвердженням участі в програмі академічної мобільності стали додаткові документи у вигляді угод про діяльність за програмою Erasmus+ (<https://office.naqa.gov.ua/301e8f9a-2402-48c9-8f88-3292f87ca431>). Виходячи зі звіту Д. Ушкварок до міжнародного відділу, здобувачка прослухала п'ять курсів (ОК), зокрема “Створення та комерціалізація нового туристичного продукту”, “Стратегічний аналіз на туристичних ринках”, “Додаткове готельне розміщення”, “Відпочинок”, “Управління туристичними ресурсами”. Але вони не були їй перезараховані у зв'язку з відсутністю у поточному семестрі вибірових компонентів. На наступний семестр здобувачка відмовилася від їх перезарахування з-за малої кількості набраних балів (головна причина - недостатнє володіння іноземною мовою). На питання студентці “За якою програмою вона здобувала академічну мобільність” ЕГ отримала таку відповідь: “На факультеті туризму університету Жирони за програмою Erasmus+”.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт за спеціальністю 106 Географія бакалаврського рівня вищої освіти наявний. Він, затверджений 16.06.2020 р. і введений у дію з 2020/2021 навчального року (зі змінами від 10 липня 2020 р.) (https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/07/10/106_Neohrafiya%20bakalavru.pdf). Експертний аналіз змісту ОП дає право стверджувати про те, що дана ОП дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за спеціальністю 106 Географія бакалаврського рівня вищої освіти. Так, загальні компетентності ЗК1-ЗК12 у повній мірі відповідають загальним компетентностям 1-12 чинного Стандарту, спеціальні компетентності СК1-СК11 повністю відповідають спеціальним компетентностям 1-11 Стандарту, а програмні результати навчання ПР1-ПР-11 у повній мірі відповідають нормативному змісту підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованих у термінах результатів навчання (РО1-РО11). Відповідність ОП стандарту підтверджується матрицею відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми (пункт 4 ОП), матрицею забезпечення програмних результатів навчання (пункт 5 ОП). (<https://office.naqa.gov.ua/55f62c1a-4ade-4d70-af5f-03f435545b4e>).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

ОП має чітко сформульовані цілі, що відповідають пунктам 2 та 4 “Стратегії розвитку Каразінського університету...” та пріоритетним напрямам 1, 2, 3, 5, 6 “Політики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у сфері якості на 2021-2025 роки”. У межах ОП чітко прослідковується взаємодія і єдність процесів навчання і наукового дослідження, що відповідає лозунгу “навчаючись-досліджуємо”. Дана ОП у своїй практичній частині враховує галузевий та регіональний контекст розвитку ринку туристичних та рекреаційних послуг.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Недоліки: не виявлено. Слабкі сторони: слабе врахування позицій і потреб академічної спільноти та роботодавців, не врахований досвід зарубіжних аналогічних програм. Рекомендації: у перспективі активніше враховувати думку академічної спільноти з приводу оновлення змісту даної ОП як з боку академічної спільноти (напрямок географія, рекреація, туризм), так і роботодавців (зокрема, установи природно-заповідного фонду).

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

За критерієм 1 ОП цілком відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 1.1 та 1.4, за підкритеріями 1.2 та 1.3 має незначні слабкі сторони.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Експертний аналіз обсягу (у кредитах ЄКТС) даної ОП показав цілковиту відповідність стандарту вищої освіти за спеціальністю 106 Географія. Так, загальний обсяг ОП становить 240 кредитів, з яких 177 кредитів (73,75%) - на забезпечення ОК стандарту та 63 кредити (26,25%) - на забезпечення ОК за вибором. Це відповідає вимогам чинного законодавства щодо навчального навантаження для рівня бакалавра. При цьому на першому та другому курсах більшу частку становлять обов'язкові компоненти, визначені чинним стандартом. На третьому-четвертому курсах частка обов'язкових компонентів зменшується, а частка вибіркових - закономірно збільшується. Тим самим забезпечується фокус та унікальність ОП.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Акредитаційна експертиза змісту ОП на предмет чіткості та відповідності структурування ОК дає можливість стверджувати, що зміст ОП має чітку структуру, а її змістовні освітні компоненти складають логічну взаємопов'язану систему і в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН. Це добре демонструє графічна і таблична структурно-логічна схема ОП, в якій освітні компоненти логічно згруповані за семестрами і де чітко прослідковується поступове зменшення частки ОК з кожним семестром та збільшення ВК, які і визначають фокус та унікальність даної ОП. Тим самим досягаються програмні результати навчання. Експертний аналіз показав, що у ОП 2017 року серед ОК та ВК були близькі за змістом освітні компоненти: "Картографія" і "Картографічний метод дослідження", "Географічні інформаційні системи" і "Картографічний дизайн". Однак у ОП 2020 року повторення подібних освітніх компонентів між ОК та ВК вже не виявлено.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП цілком відповідає предметній області спеціальності 106 Географія бакалаврського рівня вищої освіти. В матеріалах самоаналізу дуже добре і детально проаналізована така відповідність стандарту (https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/07/10/106_Неографія%20бакалавру.pdf), а результати проведеної акредитаційної експертизи тільки підтвердили відповідність змісту ОП спеціальності 106 Географія в рамках чинного стандарту.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

В ЗВО наявні процедури, які дозволяють здобувачеві сформувати індивідуальну освітню траєкторію. Вони регламентуються пунктами 3.4 “Індивідуальні навчальні плани здобувачів вищої освіти” та 3.5 “Організація вивчення дисциплін за вибором студента” “Положення про організацію освітнього процесу...” (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AIQSZoxDTkt2eDNrXoU), де у пунктах 3.5.1-3.5.17 детально прописаний механізм їхнього функціонування. Так, у відповідності до пункту 3.5 в межах бакалаврських програм передбачається врахування можливості академічної мобільності і вибору дисциплін на 2, 3 та 4 курсах навчання. Дисципліни обираються наприкінці поточного навчального року на наступний навчальний рік особисто студентом після ознайомлення з анотаціями на сайтах кафедр фізичної географії та картографії, соціально-економічної географії і регіоназнавства. Надані гарантом додаткові документи у вигляді скан-копій індивідуальних навчальних планів здобувачів та заяв на вибір освітніх компонентів показав, що у 2017 році здобувачі (абітурієнти) в період з 01 по 08 серпня 2017 року шляхом заповнення заяв обирали однакові блоки дисциплін за вибором (блок 1) і таку траєкторію краще назвати не індивідуальною, а груповою. Натомість у 2019 році вибір здобувачами ВК був множинним і відрізнявся за блоками дисциплін. Так, здобувачі групи ГР-11 писали заяви (датовані 13.03.2019 р.) на вибір дисциплін на 3-4 семестр 2019-2020 н.р. і у відповідності до заяв, вибір здобувачів відрізнявся за блоками: більшість здобувачів обрали обидва блоки, хоча є здобувачі, що обрали блок 1 (Бабашова А., Дорошенко О.) та блок 2 (Максимова Д., Плотнікова А. та Процюк А.). Цими прикладами підтверджується наявність у здобувачів можливості реального вибору освітніх компонентів. ЗВО в матеріалах самоаналізу визнає наявність проблеми організації вибору у малочисельних групах (4 курс).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОП та навчальний план передбачають значну частку практичної підготовки здобувачів вищої освіти у загальному обсязі ОП. У першу чергу, практична підготовка передбачена більшістю освітніх компонентів і передбачає виконання практичних та лабораторних робіт, виконання курсової роботи, проходження здобувачами навчальних природничо-наукової та професійно-орієнтованої практик, виробничої (туристсько-краєзнавчої) практики, проходження переддипломної практики та підготовку кваліфікаційної роботи бакалавра. Таке різноманіття та обсяг практичної підготовки у повній мірі дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Програми та зміст практик оприлюднені на сайтах випускових кафедр (<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua> та <https://physgeo.univer.kharkov.ua/education/bachelors>, <https://physgeo.univer.kharkov.ua/education/practice/>). У змісті ОП практико-орієнтованими компетентностями є такі: ЗК02, ЗК05, ЗК06, ЗК07, СК02, СК03, СК04, СК06, СК08, СК09, СК13. Співпраця з роботодавцями щодо формулюванні цілей і завдань практичної підготовки, а також визначення її змісту відбувається під час спільних засідань випускових кафедр за участі роботодавців, а також в усному спілкуванні роботодавців з деканом факультету Пересадько В.А., завідувачками випускових кафедр Немець Л.М. та Прасул Ю.І., яка водночас є гарантом ОП. Під час зустрічі зі здобувачами та випускниками ЕГ переконалася, що рівень задоволеності здобувачів та випускників компетентностями, здобутими та/або розвиненими під час практичної підготовки за ОП високий. Пропозицій щодо змін та доповнень до складових практичної підготовки від здобувачів не надходило. Так само з випускниками за винятком пропозиції щодо поглиблення практичної підготовки у галузі готельної індустрії (Салімон С.С., який є виконавчим директором готелю).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Експертний аналіз ОП, матеріалів самоаналізу і робочих програм дисциплін під час проведення акредитаційної експертизи показав, що набуття здобувачами соціальних навичок (soft skills) відбувається переважно під час практичної підготовки, а також під час проведення семінарів, практикумів, виконання самостійної роботи, а також внаслідок організації і проведення багатьох позанавчальних заходів. Зміст ОП «Географія рекреації та туризму» сприяє набуттю соціальних навичок (ЗК03, ЗК04, ЗК08, ЗК09, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13, СК11, СК12). Повноцінні навички комунікації у здобувачів формуються під час проходження ними природничо-наукової та професійно орієнтованої практик. Лідерські якості формуються, наприклад, під час проходження практикуму з планування екскурсійних маршрутів, підготовки кваліфікаційної роботи. Соціальні навички щодо здатності брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, а також здатність управляти своїм часом і розуміти важливість дедлайнів формуються під час підготовки кваліфікаційної роботи. Вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, здатність логічно і системно мислити, креативність як соціальні навички формуються під час проходження професійно орієнтованої практики. Автономність та відповідальність як соціальні навички забезпечуються ПР 10 та ПР11. Набуттю соціальних навичок сприяють також організація і проведення різноманітних заходів освітнього, культурного, виховного, спортивного змісту (<http://geo.karazin.ua/announcements/170321/>, <http://geo.karazin.ua/news/180321/>, https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/univer_today/news?news_id=10333, https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/univer_today/news?news_id=10328). Гарною практикою для розвитку соціальних навичок у здобувачів, на думку ЕГ, є впровадження факультативу «Секрети успішного лідера» (<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/news>).

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійна кваліфікація не передбачена, а професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Експертний акредитаційний аналіз ОП, НП та нормативних документів університету показав, що обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів. Так, у НП та ОП річне навантаження складає 60 кредитів ЄКТС (30 годин на кредит), семестрове навантаження становить чітко 30 кредитів. Аналіз робочих навчальних планів підтверджує такий обсяг (https://physgeo.univer.kharkov.ua/files/plans/work_plan_fulltime_bachelors.pdf). Кількість годин аудиторного навантаження в одному кредиті становить 48 %, а з врахуванням практичної підготовки та підсумкової атестації – 41 %. За типом переважають лекційні години за винятком практикумів та дисциплін практичної підготовки. Аналіз робочих програм дисциплін показав оптимальне співвідношення реального і декларованого навантаження для кожного освітнього компонента.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма освіти на даній ОП не передбачена

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Цілковита відповідність ОП стандарту вищої освіти за спеціальністю 106 Географія. Обсяг ОП та її освітніх компонентів є збалансованим. ОК та ВК є збалансованими і згрупованими за курсами та семестрами: з кожним семестром чітко прослідковується закономірне поступове зменшення частки ОК та збільшення ВК, які і визначають фокус та унікальність даної ОП. Графічна і таблична структурно-логічна схема ОП є чіткими і зрозумілими.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Недоліки: не виявлено. Слабкі сторони: у виборі здобувачів 2017 року вступу виявлені однаковий вибір дисциплін за вибором (блок 1) - це більше схоже не на індивідуальну, а на групову освітню траєкторію; в ОП 2017 року серед освітніх компонентів ОК та ВК були близькі за змістом освітні компоненти: “Картографія” і “Картографічний метод дослідження”, “Географічні інформаційні системи” і “Картографічний дизайн”. Однак у ОП 2020 року повторення подібних освітніх компонентів між ОК та ВК ліквідоване. Рекомендації: у подальшому уникати в змісті ОП близьких за змістом освітніх компонентів ОК та ВК.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

За критерієм 2 зміст освітньої програми цілком відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 2.1, 2.3, 2.5, 2.6 та 2.8 і має окремі слабкі сторони за підкритеріями 2.2 та 2.4. Підкритерії 2.7 та 2.9 не застосовувалися.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Експертний аналіз щодо відповідності підкритерію 3.1 показав, що правила прийому на навчання за освітньою програмою “Географія рекреації та туризму” в Університеті є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти (<https://www.univer.kharkov.ua/images/pravyula-2021.pdf>). Вони введені в дію рішенням Вченої ради Університету і затверджені наказом ректора №0110-1/440 від 28.12.2020 р. Вони враховують як вимоги до осіб з особливими освітніми потребами (п. 9 Загальних положень), так і особливості прийому осіб, які проживають на тимчасово окупованій території або переселилися з неї (пп.2.4, 2.5).

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Мінімальний визначений бал для вступу на ОП 100 балів. Спеціальність 106 має особливу підтримку з боку держави (<https://univer.kharkov.ua/images/umovy-dodatok2-2020.pdf>), тому у абітурієнта формується спеціальний прохідний конкурсний бал у обсязі 126 балів (<https://www.univer.kharkov.ua/images/spec-konkurs-bal-2020.pdf>). Крім того, за результатами успішності у щорічній Всеукраїнській олімпіаді Університету та факультету абітурієнту додається до 20 балів відповідно до Положення (<https://www.univer.kharkov.ua/images/polozhennia-olimp2020.pdf>). Сторінка олімпіади з географії розміщена тут: <http://geo.karazin.ua/applicants/olimpics>. Графік проведення олімпіади на 2021 р. вже оприлюднений: <https://www.univer.kharkov.ua/images/perelic-i-grafic-2021.pdf>.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Експертний акредитаційний аналіз показав, що процедура визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, регулюється змістом розділу IV “Положення про порядок ... права на академічну мобільність” (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/polozhennya-pravo-na-akadem-mobilnist-1.pdf>), яке оприлюднене на офіційному сайті Університету. Перезарахування вивчених навчальних дисциплін та ліквідація академічного розходження здійснюється на підставі наданого документу з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін, кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання, завіреного ЗВО-партнером. Право на академічну мобільність реалізоване здобувачкою 4 курсу даної ОП Ушкварок Д. в університеті Жирони (Іспанія) на факультеті туризму за програмою Erasmus+ у весняному семестрі 2019-2020 н. р. Однак результати академічної мобільності Ушкварок Д. не були зараховані у поточному семестрі, оскільки у переліку ОК були відсутні дисципліни за вибором. На наступний семестр здобувачка відмовилася від перезарахування здобутих результатів, оскільки вони виявилися низькими з-за недостатнього володіння іноземною мовою. Є проблеми з зарахуванням результатів, здобутих під час академічної мобільності, про які нам на зустрічі повідомила здобувачка Ушкварок Д., зокрема пов'язані з невідповідністю запланованим результатам навчання у розрізі нормативних ОК, а також невідповідність кредитів у годинах. У якості пропозиції пропонуємо наперед узгоджувати особливості перезарахування освітніх здобутків, отриманих унаслідок академічної мобільності. Крім того, ЗВО слід звернути увагу на можливість реалізації права на академічну мобільність вітчизняним учасником освітнього процесу з власної ініціативи, підтриманою адміністрацією вітчизняного вищого навчального закладу (наукової установи), в якому він постійно навчається або працює, на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів, визначених пунктом 4 «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 і не обмежуватися наявністю угод із ЗВО-партнерами відповідно до Положення (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/polozhennya-pravo-na-akadem-mobilnist-1.pdf>).

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В Університеті наказом 0202-1/233 від 02.08.2020 року введені в дію рішення Вченої ради університету щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/neform-osvita.pdf>) впровадженням відповідного Положення. Процедура і правила визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, визначені розділом 2, а процедура оскарження - у розділі 3 вказаного Положення. Спількування ЕГ у фокус-групі зі здобувачами, представниками студентського самоврядування та випускниками показало, що здобувачі взагалі не знають що таке неформальна освіта. Очевидно, це пов'язано з тим, що і власне Положення про здобуття неформальної освіти є досить новим та потребує інформування здобувачів про його зміст. Документального підтвердження процесу послідовного дотримання правил визнання результатів, отриманих у

неформальній освіті під час реалізації освітньої програми ЕГ не виявлено. Тому рекомендуємо кураторам академічних груп довести зміст цього Положення до здобувачів та органів студентського самоврядування.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання за освітньою програмою “Географія рекреації та туризму” в Університеті є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на сайті. Правила прийому на навчання за освітньою програмою повноцінно враховують особливості самої освітньої програми та спеціальності 106 Географія, яка має особливу підтримку. Унормована процедура визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО та є приклади на ОП здобуття такого права під час академічної мобільності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Недоліки: не виявлено. Слабкі сторони: зарахування результатів, отриманих в інших ЗВО лише на основі існуючих угод з ЗВО-партнерами звужують можливості здобувачів у реалізації права на академічну мобільність; здобувачі, представники студентського самоврядування та випускники взагалі не знають що таке неформальна освіта; Рекомендації: у “Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність” передбачити можливість реалізації права на академічну мобільність вітчизняним учасником освітнього процесу з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією вітчизняного вищого навчального закладу (наукової установи), в якому він постійно навчається або працює, на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів; ознайомити здобувачів з основними пунктами змісту Положення... про неформальну освіту та орієнтувати їх на можливість її здобуття під час освоєння даної ОП. Пропозиції: передбачити у чинній документації Університету можливість зарахування навчальних здобутків у інших ЗВО, які не є партнерами Університету на підставі індивідуальних запрошень та інших механізмів; провести відповідну роботу щодо поширення знань серед здобувачів про неформальну освіту і її значення.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

За критерієм 3 ОП повністю відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 3.1 та 3.2, із певними слабкими сторонами - за підкритеріями 3.3 та 3.4.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Досягненню програмних результатів сприяють правильний вибір форм і методів навчання та сучасних методик викладання, а також їх удосконалення НПП заявленої ОП відповідно до п.4.1 Положення про організацію освітнього процесу в ХНУ ім. В.Н. Каразіна (https://www.univer.kharkov.ua/ua/study/study_organization). В умовах пандемії стало актуальним використання змішаної форми навчання, здобувачі та викладачі підтвердили впровадження сучасних інноваційних форм навчання за допомогою інтерактивних методів і різних аудіовізуальних програм Skype та Webex, відеопрезентацій на базі платформи Zoom, а також Viber, YouTube, Telegram, Instagram та ін.. Зокрема, здобувачі виокремили інтерактивність проведення онлайн-лекцій проф.Немець Л.М. та проф. Черваньова І.Г.. (<http://geo.karazin.ua/academics/video/>). Також, ЗВО проведено опитування студентів, яке відображено у Звіті про моніторинг стосовно форми навчання у період дії карантинних обмежень факультету геології, географії, рекреації та туризму (16.11.2020 р.), де взяло участь 142 респонденти (за матеріалами у відповідь на додатковий запит). Самоаналіз та онлайн спілкування із здобувачами підтвердили, що навчання студентоцентроване, компетентісне, проблемно-орієнтоване за принципом «навчаючись-досліджуємо», реалізація якого передбачає максимальний розвиток умінь та навичок шляхом впровадження практик та пошукової роботи здобувачів. Методи навчання і викладання, що застосовує ЗВО, відповідають вимогам студентоцентрованого навчання. Здобувачі вважають одним із найбільш ефективних засобів самостійного опрацювання матеріалу - це дистанційні курси на оболонці Moodle (<https://dist.karazin.ua>) і Google платформі. До дистанційного курсу кожному здобувачу надається доступ: пароль і

логін, яким він може скористатися протягом усього навчання (office 365). Однак, навчання в малочисельних групах (8 осіб) унеможлиблює якісне забезпечення реалізації індивідуальної траєкторії здобувачів. На засадах академічної свободи побудована реалізація даної ОП відповідно до Закону України про вищу освіту (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>) та Великої Хартії Університетів (http://www.edupolicy.org.ua/files/Magna_Charta_Universitatum.pdf), що в свою чергу, дозволяє здобувачам вищої освіти вільно обирати спосіб і форми навчання, отримання інформації що відповідає вимогам студентоцентрованого підходу до освітнього процесу. Під час відео-зустрічей із здобувачами підтверджено факт, що вони мають можливість вільно обирати тематику дослідницької (включно з тематикою публікацій, виступів на конференціях, підготовки наукових конкурсних робіт), курсової та кваліфікаційної робіт. Принципам студентоцентрованого навчання здобувачів відповідає можливість самостійно обирати місце проходження виробничої практики з 2 курсу за погодженням з керівником, здійснювати апробацію здобутих результатів наукових досліджень в навчальних лабораторіях вишу, вільно обирати курси за вибором, брати участь у різноманітних клубах та гуртках.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

На офіційному сайті випускової кафедри соціально-економічної географії та регіоназнавства (<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua>) у вільному доступі розміщена повна інформація для всіх учасників освітнього процесу про зміст, цілі, освітні компоненти і програмні результати навчання. Наявні методичні рекомендації щодо розробки, затвердження та перегляду робочих програм навчальних дисциплін, а також робочі програми (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/metodychni-recomendatsii.pdf>) та навчальні плани з усіх освітніх компонент. У робочих програмах чітко визначено критерії оцінювання, які доводяться до здобувачів на першому занятті з навчальної дисципліни, що підтверджено ними під час відео-зустрічі. Однак, експертами було виявлено відсутність силабусів з навчальних дисциплін. Графік і порядок освітнього процесу оприлюднений у відкритому доступі на відповідних сайтах, а саме: (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/osvitniy-protses.pdf>) (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/nakaz-drugi-semester.pdf>) (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/zymova-sesia.pdf>). ОП, НП, розклад занять оприлюднені за посиланням (<http://geo.karazin.ua/academics>). Робочі програми ОК, плани лекцій, плани практичних / семінарських занять, приклади контрольних та підсумкових робіт, список інформаційних ресурсів також оприлюднені за вказаними вище посиланнями.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ЕГ переконалася в тому, що освітня діяльність університету ґрунтується на принципах нерозривності процесів навчання і наукових досліджень (<https://drive.google.com/drive/folders/>), п. 1.3.4). Здобувачі за ОП залучені до реалізації наукової теми кафедри соціально-економічної географії та регіоназнавства через такі види робіт як спільна підготовка наукових публікацій; участь у конференціях та наукових семінарах; участь у конкурсах науково-дослідних робіт; організація наукових заходів в ЗВО у співпраці із Радою молодих вчених університету (<https://www.facebook.com/karazin.young.science/>). Присутні на зустрічі Лобачик А. (3 курс), Ушкварок Д. та Юрченко Я. (4 курс) підтвердили свою участь у міжнародних конференціях, така участь у різноманітних конференціях підтверджена (<https://zavtra.in.ua/competition/rezultaty-1-go-turu-20-21/>), (<https://physgeo.univer.kharkov.ua/conference/materials/>). Вони також повідомили, що вже наприкінці 2 курсу підбирали тему дослідження для кваліфікаційної роботи і наукового керівника. Здобувачі 4 курсу добре орієнтуються в тематиці своїх кваліфікаційних робіт. Наукова школа кафедри (<http://geo.karazin.ua/research/schools/>) забезпечує науково-дослідницький компонент ОП, підготовку курсової та кваліфікаційної робіт. Узагальнені результати анонсовані в новинах і на сторінках кафедри, зокрема <http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/>. Науково-дослідницькі компетентності здобувачі удосконалюють опрацьовуючи наукові надбання НПП, що розміщені в архіві репозиторію університету (<http://dspace.univer.kharkov.ua/>), профілях викладачів (<https://scholar.google.com.ua/citations>), публікації наукових статей у власному Збірнику наукових праць: серія «Геологія. Географія». Дослідницька компетентність формується і через вибір факультативу «Науково-дослідна робота студентів (НДРС)» та участь у III щорічному конкурсі стартап-проектів «Спробуй і ти!» Функціонують студентське наукове творче об'єднання «Рекреаційна географія, краєзнавство і туризм» (<https://physgeo.univer.kharkov.ua/research/student-unions>) та дискусійний клуб (<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua>) / Наукова робота / Дискусійний клуб). Проводяться майстер-класи щодо покращення дослідницьких компетентностей у роботі з наукометричними базами (<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/news>). Під час зустрічі із заступником директора наукової бібліотеки Бабічевою О.Г. була підтверджена наявність потужного бібліотечного фонду. Але далеко не всі учасники освітнього процесу в повній мірі користуються цими можливостями. Рекомендації: активніше залучати здобувачів до наукових досліджень з подальшою публікацією їх результатів. Кураторам академічних груп 1 курсу надавати більше інформації здобувачам про важливість використання в освітньому процесі загальноуніверситетського бібліотечного фонду.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

На зустрічі заступник декана факультету геології, географії, рекреації та туризму з навчально-методичної роботи В. Клименко повідомила, що робоча група із розробки освітньої програми «Географія рекреації та туризму» та навчального плану, неодноразово переглядала освітні компоненти, що передбачено Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти (п.2.10, 2.12) та змінами, які внесені до даного Положення від 02.07.2020 року № 0208-1/232 <https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/systema-iakosti.pdf> за результатами моніторингу. Під час вивчення матеріалу самоаналізу, та відео-зустрічей з НПП експертною групою встановлено, що викладачі частково оновили зміст освітніх компонент в частині окремих тем, питань, тестових завдань навчальних дисциплін (доц. Жемеров О.О., Анощенко О.О., Безродний А.Г.). Ринку конкурентоспроможності фахівців у сфері рекреації та туризму вимагає не тільки професійних знань, але й вільне володіння іноземними мовами. Цю думку озвучили на зустрічі з експертною групою випускники попередніх років, які навчались за спеціалізацією «Географічне краєзнавство і туризм» (Чуйко О.В та Салімон С.С.) та наголосили на рекомендації щодо внесення змін до освітньої програми, а саме: виокремити навчальні дисципліни з основ менеджменту та маркетингу, психології та управління тощо. В самоаналізі зазначено, що питання оновлення змісту освіти розглядалися і на кафедральних навчально-методичних семінарах, зокрема семінар з сучасних підходів до формування освітніх програм та їх акредитації (13.02.2020р.), використання сервісу Google Meet в освітньому процесі (01.10.2020р.), змішане навчання: проблеми і перспективи (05.11.2020р.) тощо. Але під час інтерв'ювання конкретних прикладів ні здобувачами, ні викладачами не було наведено.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Під час проведення дистанційної експертизи було підтверджено зв'язок навчання, викладання та наукових досліджень з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО. Основними документами, що регламентують цей процес є Стратегія розвитку Каразінського університету на 2020-2025р. (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/strategiya-rozvytku-universitetu-2019-2025-2.pdf>), Положення про порядок реалізації учасниками освітнього процесу ХНУ ім. В.Н. Каразіна права на академічну мобільність (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/polozhennya-pravo-na-akadem-mobilnist.pdf>). Також здобувачі підтвердили, що з питань мобільності отримують повну інформацію співпрацюючи з Центром міжнародного академічного партнерства (https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/structure/international_relations_department/cente) та Управлінням міжнародних відносин через сторінку у Фейсбукі (<https://www.facebook.com/int.relations.karazin>). Усі здобувачі і НПП в рамках ОП мають доступ до міжнародних інформаційних ресурсів Web of Science, Scopus, ScienceDirect, CUL Online, EBSCO, Oxford University Press (Центральна наукова бібліотека (<http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr>)). Слід зазначити, що високий рейтинг навчальних досягнень здобувачів (<http://geo.karazin.ua/academics/stypendiya>) за даною освітньою програмою дає їм право на відбір для участі в програмах академічної мобільності та отриманні стипендії. У онлайн - розмові здобувачі підтвердили, що невеликий відсоток участі студентів у міжнародних програмах обміну пояснюється наявністю бар'єру у вигляді слабкого знання іноземної мови. До прикладу, свою участь у академічній мобільності за програмою Erasmus+ підтвердила студентка 4 курсу Ушкварок Дар'я, (Університет Жирони, Іспанія, позакредитна мобільність). Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства Естонії (Сутт Сільвер Вінсент, 2020, наказ № 2201-3/580). Активніше відбувається інтернаціоналізація наукової діяльності НПП шляхом спільних публікацій та різнопланових стажувань відповідно до існуючих договорів з університетами Акденіз, Талліннським, Жирони, Орада (<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/> Міжнародне співробітництво). За зазначеними договорами здійснюється і стажування викладачів, зокрема University of Oradea, Romania, 2016 (Ключко Л. В.), 2018 (Серіда К. Ю., Телебєнєва Є. Ю.), University de Girona, Spain, 2018 (Серіда К. Ю.), 2019 (Ключко Л. В.), Tallinn University, Estonia, 2019 (Серіда К. Ю.), що підтверджено останніми на зустрічі з ЕГ. Також, дев'ять НПП, які викладають на даній ОП, мають сертифікат знання іноземних мов рівня B2. Учасники освітнього процесу за даною ОП мають доступ до міжнародних баз даних Scopus, Web of Science, Google Scholar та міжнародних ідентифікаційних систем: ResearcherID, ORCID, LinkedIn. З цією метою здобувачам надано можливість отримати корпоративний e-mail у домені: univer.kharkov.ua.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Позитивною практикою освітнього процесу в період пандемії за ОП «Географія рекреації та туризму» є успішне використання змішаної форми навчання за допомогою сучасних інноваційних та інтерактивних методів і форм навчання та різних аудіовізуальних програм Skype та Webex, відеопрезентацій на базі платформи Zoom, а також Viber, YouTube, Telegram, Instagram та ін.. У ЗВО перевага надається студентоцентрованому підходу до навчання, який є компетентнісним, проблемно орієнтованим та побудований за принципом «навчаючись-досліджуємо». Дослідницька компетентність здобувачів формується через їх участь у студентському науковому творчому об'єднанні «Рекреаційна географія, краєзнавство і туризм», дискусійному клубі кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства та факультативі «Науково-дослідницька робота студента (НДРС)». Позитивною практикою ЕГ вважає діяльність дискусійного клубу, який сприяє формуванню наукового світогляду здобувачів, допомагає їм глибше пізнати обрану тему наукових досліджень.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недоліки: не виявлено. Слабкі сторони: недостатня увага приділяється оновленню навчально-методичних комплексів НПП, відсутні силабуси навчальних дисциплін. Рекомендації: активніше залучати здобувачів вищої освіти до участі в міжнародних конференціях, програмах обміну здобувачів, практиках-стажуваннях як на вітчизняному так і на міжнародному рівнях. НПП, що викладають за ОП «Географія рекреації та туризму» звернути увагу на наукові дослідження саме в сфері рекреації та туризму відповідно до навчальних дисциплін, що викладаються ними, щоб забезпечити професійне спрямування викладача на виконання Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0075-04#Text>). Розглянути можливість збільшення навчальних годин для розвитку мовленнєвих компетенцій з ОК «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

За критерієм 4 ОП повністю відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 4.1, 4.2 та 4.3, із певними слабкими сторонами - за підкритеріями 4.4 та 4.5.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання в Університеті зазначені у Положенні про організацію освітнього процесу (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AlQSZoxDTkt2eDNrXoU), зокрема, п.5.3. «Контрольні заходи»; 5.3.3. «Види контролю результатів навчання»; 5.3.6 «Підсумковий контроль»; п 5.4-5.5 «Атестація здобувачів» та ін. Однак, інтерв'ювання із здобувачами підтвердило, що даний документ їм менш відомий, а от Пам'ятка для студентів (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/pamyatka2020.pdf>) – настільна книга здобувача знань, яку вони детально опрацьовують під час кураторської години. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання наведені в робочих програмах навчальних дисциплін (http://geo.karazin.ua/academics/robochi_programy/) та є цілком зрозумілими здобувачам, про що свідчать результати проведених опитувань. У всіх робочих програмах навчальних дисциплін доступно подано критерії оцінювання здобувачів за чотирирівневою та двоохрівневою шкалами оцінювання. Наприклад, у РП з дисципліни: «Ґрунтознавство і біогеографія» (доц. Прасул Ю.І.) лекції відповідно до наказу ректора №0202-1/260 від 07.08.2020р. проводяться дистанційно у форматі відеоконференцій на платформі Zoom та Cisco Webex та ін., здобувачам надаються питання для самоопрацювання та самоконтролю, а практичні – змішана форма залежно від епідеміологічної ситуації. Усі навчальні матеріали розміщені у середовищі Office 365. Передбачені методи контролю: захист практичних робіт, поточні проміжні (в т.ч. і тестові) як окремої теми так і кожної лекції, участь у дискусіях під час лекцій та практичних, ведення конспекту окремих тем дозволяє встановити досягнення наступних програмних результатів: ПРН03, ПРН07, ПРН09. Аналіз змісту, структури, форм контролю РП «Географія населення з основами демографії» (доц. Сегіда К.Ю.) уможлиблює досягнення таких програмних результатів як ПРН1, ПРН6, ПРН10 тощо. Під час онлайн-зустрічі з'ясовано, що здобувачі на першому занятті з дисципліни отримують роз'яснення щодо форм контрольних заходів, критеріїв оцінювання та вказівки, де можна знайти таку інформацію. На думку експертної групи, заходи з оцінювання результатів навчання є валідними. Проводиться поточне та семестрове тестування в системі Moodle, що забезпечує його об'єктивність. Результати проведеного опитування здобувачів засвідчують належний рівень об'єктивності оцінювання, а витяги з протоколів засідання кафедри фізичної географії та картографії (№ 7 від 23.01.2020, № 13 від 04.06.2020, «№12 від 04.02.2021 (про результати підсумкового контролю, зокрема і за критерієм об'єктивності оцінювання) вказують на систематичний моніторинг та удосконалення системи оцінювання. Не всі здобувачі знають процедуру погодження та оприлюднення розкладу екзаменаційних сесій, що стало зрозуміло під час бесіди.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

У зв'язку з введенням в дію Стандарту вищої освіти за спеціальністю 106 «Географія» галузі знань 10 «Природничі науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з 2020/2021 навчального року (зі змінами від 10 липня 2020 р.) в освітньо-професійній програмі «Географія рекреації та туризму» у 8 семестрі встановлені такі форми атестації здобувачів вищої освіти як атестаційний іспит з географії та публічний захист кваліфікаційної роботи бакалавра, що цілком відповідає вимогам зазначеного Стандарту. Інші форми атестації здобувачів, що є відмінними від вимог Стандарту, не передбачені.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Ознайомлення з нормативною базою університету, онлайн-опитування та надані додаткові документи на запит свідчать про розуміння та прозорість процесу проведення контрольних заходів. Здобувачі зазначають, що до їх відома доводиться інформація щодо критеріїв та порядку оцінювання, можливості захисту прав у разі виникнення конфліктних ситуацій та врегулювання конфлікту інтересів через спілкування з куратором, викладачами, студентською радою. Окремі здобувачі (Дарієнко Д., Дорошенко О., Самойлова А., Кузінов В.) схиляються до думки, що дистанційна форма складання заліково-екзаменаційної сесії додає більшої об'єктивності оцінювання (ОК10, ОК11, ОК12, ОК13, ОК21, ОК22, ОК26, ОК27, ОК28, ОК35-35) (п.5.3.6.9 Положення про організацію освітнього процесу (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AlQSZoxDTkt2eDNrXoU), особливо у тестовій формі. Кожна робота має доступні і зрозумілі критерії оцінювання, що унеможливує суб'єктивність оцінювання. Процедура запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в університеті оприлюднена на сайті (Положення про врегулювання конфліктних ситуацій у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/nakaz-konfliktni-sutyatsii.pdf>)). Здобувачі знають поетапність оскарження оцінки знань тощо. Щодо випадків повторного проходження контрольних заходів на ОП, то вони беззаперечно є за кожним курсом навчання і здобувач Тамбовцев Б. у бесіді підтвердив факт повторного проходження контрольних заходів. Порядок повторного проходження контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу ХНУ ім. В.Н. Каразіна (пункти 5.3.6.14-5.3.6.17, https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AlQSZoxDTkt2eDNrXoU), а от в самоаналізі допущено технічну помилку (здобувач має право скласти заборгованість до початку наступного семестру, а не до закінчення терміну сесії).

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Кодексом цінностей університету (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/kodeks.pdf>) врегульовано етичні норми, стандарти та принципи як у середовищі університету, так і у взаємовідносинах з партнерами та іншими зацікавленими сторонами та закріплено в Положенні про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів ВО (https://www.univer.kharkov.ua/docs/antiplagiat_nakaz_polozhennya.pdf), 18.03.2021 року ЗВО провів вебінар «Академічна доброчесність як базова професійна компетентність сучасного дослідника» (https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/univer_today/news?news_id=10314) на якому здобувачам вищої освіти вернули увагу на важливе місце академічного етосу та академічної доброчесності серед професійних компетентностей сучасного дослідника. Порядок проведення перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць та навчальних видань щодо наявності запозичень з інших документів (<https://www.univer.kharkov.ua/images/poryadok-1.pdf>) та Положенням про організацію освітнього процесу (<https://drive.google.com/drive/folders/>) п. 7.12.5). Однією із форм імплементації цієї політики є технічна перевірка робіт щодо ознак академічного плагіату за допомогою антиплагіатних онлайн систем StrikePlagiarism.com та Unicheck.com, що були рекомендовані МОН України. При опитуванні здобувачів було чітко зрозуміло, що вони готові до перевірки своїх кваліфікаційних робіт, добре поінформовані з процедурою самої перевірки, а дехто з них навіть вже перевіряв певні розділи роботи. Оскільки ОП акредитується вперше, то результатів перевірки кваліфікаційних робіт на наявність запозичень не було. При опитуванні НПП встановлено, що вони повною мірою ознайомлені з принципами академічної доброчесності. Як рекомендація: проінформувати всіх зацікавлених осіб про те, що на офіційному сайті НАЗЯВО здобувачі та НПП мають можливість пройти безкоштовний курс «Академічна доброчесність в університеті» ВУМ ONLINE від Сергія Квіта та отримати відповідні сертифікати.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форми та механізми проведення контрольних заходів, критерії оцінювання та процедура оскарження (апеляція) результатів навчання належним чином регламентовано положеннями, які наявні у відкритому доступі на сайті ЗВО. Здобувачі вчасно отримують інформацію щодо форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання за освітніми компонентами. На момент подання відомостей про самооцінювання форма атестації здобувачів вищої освіти за ОП «Географія рекреації та туризму» врахована та уточнена відповідно до затвердженого у 2020 році Стандарту вищої освіти та відповідає бакалаврському рівню навчання. Це підтверджують надані у якості додаткових документів сканкопії протоколів засідання випускових кафедр.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Недоліки: не виявлено. Слабкі сторони: У деяких робочих програмах ОК відсутні вимоги до виконання окремих видів навчальної роботи здобувачів в межах дисциплін (проект, презентація). Тематику кваліфікаційних робіт не своєчасно відображаються на сайті випускової кафедри факультету. Рекомендовану тематику кваліфікаційних робіт здобувачів відображено на сайті випускової кафедри тільки за 2019 рік (https://physgeo.univer.kharkov.ua/files/student/research_topics.pdf). Рекомендації: конкретизувати в робочих програмах вимоги до виконання окремих видів навчальної роботи здобувачів; розмістити перелік обраних тем кваліфікаційних робіт бакалавра за ОП «Географія рекреації та туризму» на веб-сторінці випускової кафедри; оновити рекомендовану тематику наукових досліджень кваліфікаційних робіт на сайті випускової кафедри факультету.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

За критерієм 5 дана ОП має значний рівень узгодженості за якісними характеристиками та відповідність акредитаційним вимогам за підкритеріями 5.2, 5.3 та 5.4, за підкритерієм 5.1 має незначні слабкі сторони.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз кадрового забезпечення та зустрічі з здобувачами, їхнє інтерв'ювання дають підстави стверджувати, що академічна та професійна кваліфікація НПП, залучених до реалізації освітньо-професійної програми «Географія туризму та рекреації», дозволяє на належному рівні здійснювати провадження освітньої діяльності та повною мірою забезпечує досягнення задекларованих цілей та програмних результатів навчання. До викладання залучені: 4 доктори наук, 22 кандидата наук та 3 без наукового ступеня. Експертною групою проаналізовано інформацію про опубліковані статті (надана як додатковий доказ на запит експертної групи) та авторські сторінки НПП у пошуковій системі Google Scholar та засвідчено наявність наукових публікацій, зокрема й у виданнях включених до наукометричних баз Scopus та Web of Science у наступних викладачів: Сегіда К.Ю. – 23; Черваньов І.Г. – 11; Телебенева Є.Ю. – 9; Костріков С.В. – 8; Ключко Л.В. – 7; Кравченко К.О. – 7; Сінна О.І. – 6; Решетченко С.І. та Клименко В.Г. – по 4 публікації, але більшість з них не пов'язана з тематикою рекреації та туризму. Також не з усіх дисциплін підготовлена навчально-методична література (посібники, методичні вказівки тощо) у відповідності до сучасних умов надання якісних освітніх послуг (до прикладу, доц. Безродний А.Г. в обґрунтуванні фахової відповідності представив науково-методичний посібник 2004 р.; в ст.викл. Попова В.С. наявні тільки 2 публікації; не має інформації про стажування за останні 5 років у наступних НПП: доц. Безродний А.Г., доц. Кандиба Ю.І., доц. Байназаров А.М., доц. Космачова М.В.; не в усіх НПП наявні профілі викладача; невідповідність інформації НПП (табл.2) та розкладу занять з таких навчальних дисциплін як «Хімія», «Іноземна мова», «Основи соціальної географії» тощо. Відрадно, що 9 НПП ОП володіють іноземною мовою на рівні B2, про що свідчать представлені ними сертифікати. Результати інтерв'ювання здобувачів вищої освіти загалом підтверджують їх задоволеність рівнем викладання викладачів та засвідчують необхідність більшого залучення фахівців-практиків сфери рекреації та туристичного бізнесу до освітнього процесу.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного відбору на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників відбувається у відповідності до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості... (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/systema-iakosti.pdf>, п. 6). Положення про порядок обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників та п.7.3 Положення про організацію освітнього процесу (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AIQSZoxDTkt2eDNrXoU) та інших нормативних документів. Під час конкурсу беруться до уваги навчальні дисципліни, викладання яких слід забезпечити. При спілкуванні з НПП було виявлено, що якщо науково-педагогічний працівник обирається вперше, то для оцінки рівня його професійної кваліфікації завідувач кафедри, за погодженням з деканом факультету може запропонувати йому попередньо провести навчальні заняття в присутності науково-педагогічних працівників випускової кафедри. По завершенню конкурсу з НПП укладається контракт терміном від 1 до 5 років в залежності від рекомендацій кафедр та Вченої ради факультету. У цілому процедура конкурсного добору є прозорою і дозволяє оцінити рівень професіоналізму претендентів для цієї ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Зустріч з роботодавцями показала незначну і нерегулярну участь у організації та реалізації освітнього процесу. Також незначна їх участь у питаннях формування ОП «Географія туризму та рекреації», внесення пропозицій та змін в освітній процес. Наявна тільки одна рецензія відділу краєзнавства Харківської обласної станції юних туристів Харківської обласної ради щодо провадження даної ОП. Таблиця 2 засвідчує, що до навчального процесу на даний час не залучено в повній мірі професіоналів-практиків чи стейкхолдерів, що обумовлено їхньою зайнятістю та мізерною заробітною платою на умовах погодинної оплати. Однак, слід відзначити, що роботодавці Скриль І.А. та Редіна В.А входять до складу робочої групи з розробки ОП, надають свої бази для проходження виробничої, туристсько-краєзнавчої практик. За даною ОП ведеться співпраця з Харківською обласною станцією юних туристів, Харківський обласним туристичним інформаційним центром, Організаційно-методичним центром Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна тощо. В плані рекомендації слід розширити роботу з вітчизняними та іноземними роботодавцями через укладання договорів про співпрацю як на місцевому так і на регіональному рівнях щодо проходження практик, залучення фахівців-практиків до проведення майстер-класів, круглих столів, тренінгів та консультування здобувачів щодо підготовки кваліфікаційних робіт бакалаврів. Рекомендуємо звернути увагу на установи природно-заповідного фонду, зокрема національні природні парки як роботодавців і місця проходження практик, оскільки у їх складі функціонують науково-дослідні відділи і відділи рекреації та екоосвітньої роботи.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Представниками менеджменту ЗВО, факультету та випускових кафедр зазначено, що до проведення аудиторних занять за даною ОП залучено викладача дисципліни «Географія сфери послуг та індустрія туризму» Скриль І.А., кандидата географічних наук, завідувачку відділу краєзнавства Харківської обласної станції юних туристів Харківської обласної ради. Здобувачі вищої освіти під час спілкування з членами ЕК засвідчили їй високий професіоналізм та користь від проведення практичних занять на станції юних туристів. Незначна кількість професіоналів-практиків, залучених до аудиторних занять в освітньому процесі, пояснюється кількома об'єктивними проблемами сьогодення. Щодо рекомендацій, то ЕК пропонує в умовах дистанційного навчання організувати освітній процес із залученням «гостьових лекторів» – провідних НПП інших ЗВО, виробничих установ, установ природно-заповідного фонду, які є професіоналами-практиками та «фанатами» своєї справи.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

В ХНУ ім. В.Н.Каразіна налагоджена система підвищення кваліфікації та стажування як в Україні, так і за кордоном, що ґрунтується на принципах академічної свободи та мобільності. В умовах пандемії переважає дистанційна форма стажування. Кожен викладач має право вільно обирати форми, місце, напрям, тематику підвищення кваліфікації, згідно із Положенням про підвищення кваліфікації та стажування ХНУ ім. В.Н.Каразіна (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/polozhennya-pro-pidvyshchennya-kvalifikacii.pdf>), Програмою підвищення кваліфікації...(<https://dist.karazin.ua/for-teachers>), Переліком установ-партнерів, спільно з якими реалізується система професійного розвитку викладачів (<https://dist.karazin.ua/for-teachers/training>), Положенням про підвищення кваліфікації та стажування наукових і науково-педагогічних працівників ХНУ ім. В.Н.Каразіна за кордоном (https://mwww.univer.kharkov.ua/docs/work/p_stazhuvannia-za-kordonom) та п.б.4. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти ХНУ ім. В.Н.Каразіна тощо. Підвищення кваліфікації та стажування НПП проводяться не рідше одного разу на п'ять років. Результати підвищення кваліфікації враховуються при проходженні чергової атестації науково-педагогічним працівником або під час його участі у конкурсі на заміщення вакантної посади. Експертною групою встановлено, що професійний розвиток викладачів за ОП «Географія рекреації та туризму» проходить у кількох напрямках – фаховому (Жемеров О.О., Черваньов І. Г.), фахово-педагогічному за кордоном (Сегіда К. Ю., Телебенєва Є. Ю., Ключко Л. В., Скриль І. А., Кравченко К. О.), мовленнєвому (Прасул Ю. І., Кандиба Ю. І., Телебенєва Є. Ю., Попов В. С., Борисенко К. Б., Решетченко С. І.),

інформаційно-комунікаційному (Костріков С. В., Анощенко О. О., Сінна О. І.), які повноцінно реалізувалися як у межах університету, так і за його межами. Співкування у фокус-групі з НПП підтвердило факт сприяння Університетом професійному розвитку викладачів.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Первинна оцінка результативності роботи науково-педагогічних працівників університету відбувається на рівні кафедр, факультету, університету відповідно до Порядку визначення рейтингів науково-педагогічних працівників Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/polozhennya-reiting-pracivnikiv.pdf>) щорічно. Щодо визначення рейтингу НПП слід зазначити, що анкети з критеріями визначення свого рейтингу вони подають на кафедри, також дана інформація узагальнюється факультетом і для подальшої обробки надсилається до Управління якості освіти вишу, перевіряється та включається до загальноуніверситетського рейтингу, але не передбачає жодних матеріальних заохочень, що підтвердили викладачі під час спілкування з експертною групою. Однак здійснюється інші види заохочення НПП. До прикладу, викладачі даної ОП Клименко В.Г., Решетченко С.І., Сегіда К.Ю. як переможці щорічної виставки-конкурсу навчальної літератури ЗВО отримали право надрукувати свої видання в університетському видавничому центрі безоплатно. Опитування здобувачів підтвердило той факт, що конкурс на кращу академічну групу за результатами 2019 р. виборола група з курсу за ОП «Географія рекреації та туризму» (II місце) та була нагороджена разом з куратором безкоштовною туристичною поїздкою. Перелік доплат і надбавок відображено у відповідному Положенні та у Колективному договорі між адміністрацією та трудовим колективом ХНУ ім. В.Н. Каразіна на 2020-2024 роки (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/Koldogovor2020-24.pdf>). Також доплати передбачені за вчені звання, наукову ступінь, вилучення років. Преміювання здійснюється відповідно до Порядку преміювання НПП і наукових працівників ХНУ ім. В.Н. Каразіна за досягнення у виконанні завдань Стратегії розвитку університету на 2019-2025 рр. (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/poriadok-premiuvannia.pdf>). У якості рекомендації – пропонуємо внести до переліку пунктів про преміювання пункт про преміювання за наслідками міжнародного стажування чи підвищення кваліфікації за умови, що оплата за цей вид діяльності не була передбачена (здійснена) міжнародними проектами.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Потужне кадрове забезпечення, функціонуючі наукові школи – картографічна та соціально-економіко-географічна; молодий, перспективний і високопрофесійний кадровий склад науково-педагогічних працівників, які забезпечують освітній процес за даною ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Недоліки: не виявлено. Слабкі сторони: до реалізації освітньої програми не залучаються «гостьові лектори» та стейкхолдери, провідні фахівці та практики в сфері гостинності, науковці інших ЗВО, які б були залучені до рецензування кваліфікаційних робіт. Рекомендації: залучати до проведення аудиторних занять провідних науковців як вітчизняних, так й іноземних лекторів, розширити практику залучення провідних фахівців-практиків. НПП звернути увагу на необхідність збільшення тематики публікації у фахових виданнях, що індексуються в наукометричних базах відповідно до навчальних дисциплін, які вони викладають.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

За критерієм 6 дана ОП цілком відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 6.2 та 6.5 і має окремі слабкі сторони за підкритеріями 6.1, 6.3, 6.4, 6.6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Огляд ЕГ матеріально-технічної бази здійснено шляхом он-лайн трансляції за допомогою платформи дистанційного зв'язку Zoom. Експертна група мала можливість пересвідчитись в тому, що ЗВО має достатні фінансові та матеріально-технічні ресурси для реалізації ОП, що гарантує досягнення її цілей та програмних результатів навчання. Зокрема це забезпечується функціонуванням 2 комп'ютерних класів, що дозволяють ефективно працювати з сучасними спеціалізованими програмними продуктами (ArcGIS, QGIS, GrassGIS, gvSIG, Mapinfo), 8 мультимедійних аудиторій, науково-дослідних і навчальних лабораторій (<https://physgeo.univer.kharkov.ua/education/labs/>). У результаті спілкування у фокус-групі з завідувачами чотирьох лабораторій ЕГ переконалася у тому, що дані лабораторії задіяні у навчальному процесі за даною ОП. Реалізація практичних цілей ОП також здійснюється на базі навчальної лабораторії геокартування, геологорозвідувальної справи й геофізики в селі Кам'янка Ізюмського району Харківської області (<http://geologia.univer.kharkov.ua/index.php/nmr/baza-grd-ta-geofiziki-u-kam-yantsi>) і на навчально-науковій біостанції «Гайдари» (<https://physgeo.univer.kharkov.ua/about/gaidary/>), де здобувачі проходять навчальну професійно орієнтовану та природничо-наукову практику. Обладнання, яке забезпечує освітній процес та наукові дослідження в рамках конкретних освітніх дисциплін, є сертифікованим та відповідає діючим вимогам ОП та постійно оновлюється. Освітній процес за даною ОП забезпечується також Центральною науковою бібліотекою (<http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/>), наповнення фондів якої (наявність методичних матеріалів, підручників, посібників та довідників, наукових періодичних видань) відповідає потребам ОП. Здобувачі вищої освіти та інші учасники освітнього процесу мають вільний доступ як до ресурсів бібліотеки (зокрема до електронного каталогу <http://library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/index.php?lang=ua>), так і до Університетського репозитарію (<http://dspace.univer.kharkov.ua/?locale=uk>) та науково-метричних баз Scopus та Web of Science. Робочою групою даної ОП в повній мірі розроблено РНП та інші навчально-методичні матеріали за компонентами цієї ОП (<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/навчально-методична-робота/плани-роботи-кафедри/>; <https://physgeo.univer.kharkov.ua/education/work-plans/>), які відповідають вимогам системи забезпечення якості освіти та освітнього процесу ЗВО. Інтерв'ювання здобувачів вищої освіти, включаючи студентське самоврядування, виявило їх задоволеність матеріально-технічною базою Університету.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Згідно зі статутом ЗВО (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/statute/uk-statut2018.pdf>) доступ до Центральної наукової бібліотеки, інформаційних ресурсів, лабораторій, навчальних і спортивних баз та іншої інфраструктури, наявної в ЗВО, є вільним і безоплатним для всіх учасників освітнього процесу, що було підтверджено здобувачами та НПП під час відео-зустрічей. В навчальних корпусах Університету наявні точки вільного доступу Wi-fi. Безоплатно здійснюється перевірка наукових робіт студентів та НПП на наявність плагіату спеціалізованим сервісом Unicheck.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

У стратегічному плані розвитку ЗВО (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/strategiya-rozvytku-universitetu-2019-2025-2.pdf>) стратегічною ціллю 4 визначено якісний розвиток «інфраструктури, що забезпечує комфортні умови для наукової, освітньої діяльності, творчого дозвілля, культурного життя, фізичного виховання та спорту». Безпеку освітнього середовища в Університеті забезпечує відповідний персонал служби охорони праці (<https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/structure/rectorat/personnel/labor-protection>). ЗВО в достатній кількості забезпечено зручними гуртожитками (<https://www.univer.kharkov.ua/ua/student/studhostel>), територія Студмістечка і внутрішній двір навчального корпусу обладнані спортивними майданчиками - постійними та сезонними; при Університеті діють студентська лікарня (названа здобувачами під час зустрічі медичним пунктом) (<http://studhosp.city.kharkov.ua/пункти-первинної-медико-санітарної-д/хну-харківський-національний-уніве/>) та спортивно-оздоровча база «Фігуровка» (<http://profkom.ua/b-v-figurovka/>); в достатній кількості наявні кафе та їдальні. У результаті оцінювання матеріально-технічної бази та інтерв'ю з різними фокус-групами підтверджено, що освітнє середовище ХНУ ім. В. Н. Каразіна є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти і уможливує задоволення їх потреб та інтересів. Наявні приміщення відповідають санітарним нормам, щорічно проводяться заходи щодо забезпечення безпечних умов праці і навчання відповідно до чинних нормативно-правових актів та наказів ректора. ЗВО забезпечує виконання планових ремонтних робіт, оновлення навчально-методичного та бібліотечного фондів, а також закупівлю необхідного обладнання. ЗВО належну увагу приділяє збереженню позитивного психологічного клімату в колективі. Кваліфіковану психологічну допомогу можна отримати від штатного психолога, на прийом до котрого можна записатись на Facebook-сторінці (<https://www.facebook.com/karazinspsycounseling/>). В ЗВО функціонує Скринька довіри, до перегляду якої долучаються члени студентського самоврядування. Проблеми, викладені здобувачами у скриньці довіри, вирішуються переважно на рівні куратора і деканату. Зі слів здобувачів вищої освіти, необхідну підтримку вони можуть отримати також від викладачів та кураторів під час «кураторських годин». Студенти мають змогу висувати свої пропозиції стосовно поліпшення матеріально-технічної бази під час брифінгів з деканом, зустрічей студентського самоврядування з керівництвом університету. Зі слів керівника відділу забезпечення якості освіти,

питання щодо задоволення здобувачів рівнем матеріально-технічної бази включені до анкетувань, що проводяться щосеместрово та є частиною процедури внутрішнього аудиту системи управління якістю, що також висвітлено в звіті моніторингу якості освіти, долученому до справи.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів вищої освіти за ОП здійснюється згідно із Положенням про організацію освітнього процесу в ЗВО (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AIQSZoxDTkt2eDNrXoU). У ЗВО комунікація із здобувачами вищої освіти за ОП відбувається як безпосередньо через спілкування та консультації з викладачами і науковими керівниками, так із застосуванням інтерактивних технологій в соціальних мережах Facebook та Instagram, де створені інформаційні сторінки факультету геології, географії, рекреації і туризму (<https://www.facebook.com/fggtrkarazin/>: https://www.instagram.com/fggtr_karazin/), через систему електронної пошти (geo@karazin.ua) тощо. Здобувачам надається своєчасна інформація про основні освітні, соціальні і культурні заходи в ЗВО. Організаційна підтримка здобувачам ОП надається через пряму взаємодію з заступниками деканів та відповідальними підрозділами. Соціальна підтримка здійснюється також профкомом ЗВО та ректоратом, в т.ч. у формі матеріальної допомоги. Юридична підтримка забезпечується юридичною службою Університету, куди може звернутися здобувач зі своєю проблемою. На захисті психічного здоров'я усіх учасників освітнього процесу стоїть Навчальний центр соціально-виховної та позаосвітньої діяльності Управління якості освіти ЗВО, котрий провадить психологічну підтримку (<https://www.facebook.com/karazinpsycounseling/>). У ЗВО діє Студентська рада, яка бере активну участь у підтримці студентства у різних питаннях, що було підтверджено на зустрічах із здобувачами вищої освіти та студентським самоврядуванням (згідно з рішенням науково-методичної ради Університету «Про участь студентів у вдосконаленні змісту навчання, методик викладання, форм і методів контролю знань» від 14.03.2012, студенти на рівні з адміністрацією факультетів та Університету також беруть участь у моніторингу якості навчального процесу). Під час інтерв'ю у фокус-групах здобувачі відзначили зручність сервісів, що їм надаються, а також задоволеність рівнем їх підтримки різними службами Університету.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

В ЗВО достатню увагу приділено створенню умов для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами. Ця діяльність регламентується «Положенням про організацію інклюзивного навчання у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна» (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/inkluzivna-osvita.pdf>), документом «Про затвердження програми розвитку інклюзивної освіти» (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/nakaz.pdf>). Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проходять у формі співбесіди та в разі позитивного висновку вони рекомендуються до зарахування. Для такої категорії здобувачів є можливість навчатися за індивідуальним графіком та дистанційно. Гарантується безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я. В структурних підрозділах ЗВО вже створено важливі елементи доступного (безбар'єрного) середовища для осіб з обмеженими руховими можливостями: пандуси на 1-му поверсі, ліфти, широкі двері. Добре організована і реалізована інформаційна підтримка осіб з особливими освітніми потребами - на сайті ЗВО наявні плани кожного поверху навчальних корпусів із вказанням місць розміщення пандусів, ліфтів та спеціально обладнаних санітарних кімнат для обслуговування таких осіб. Наразі на ОП, що акредитується, не навчаються особи з особливими освітніми потребами.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У ЗВО реалізується чітка та зрозуміла політика й процедури врегулювання конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації ОП. Захист здобувачів вищої освіти під час освітнього процесу за ОП від будь-яких форм фізичного чи психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди й агітації, що завдають шкоди здобувачам вищої освіти, а також дотримання в освітньому процесі та науковій діяльності академічної доброчесності, норм педагогічної етики, моралі, поваги та гідності усіх учасників академічної спільноти передбачено Статутом ЗВО (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/statute/uk-statut2018.pdf>). Політика та процедури врегулювання конфліктних ситуацій в Університеті (у тому числі, пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією) регламентована Положенням про організацію освітнього процесу у ЗВО (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AIQSZoxDTkt2eDNrXoU) та Положенням про врегулювання конфліктних ситуацій (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/nakaz-konlfiktnei-sutyatsii.pdf>). Визначено також уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції, котра діє в межах Антикорупційної програми (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/nakaz-antikoruptionsio.pdf>). Важливими органами при вирішенні

конфліктних ситуацій, пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією, є також Студентська рада та профспілкова організація здобувачів вищої освіти ЗВО. Ці органи у взаємодії з юридичним відділом та юридичною клінікою ЗВО надають консультативно-правову допомогу здобувачам вищої освіти, які звернулися з проханням про вирішення конфліктної ситуації. Під час інтерв'ювання фокус-груп здобувачів вищої освіти, представників студентського самоврядування та НПП вони зазначили про відсутність у їх власному досвіді конфліктних ситуацій, пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією, корупцією тощо. Всі учасники освітнього процесу на ОП знайомі з процедурами вирішення подібних конфліктних ситуацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічні ресурси та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу за даною ОП є потужними і систематично оновлюються (достатня кількість науково-дослідних та навчальних лабораторій, забезпеченість аудиторним фондом та комп'ютерними класами, мультимедійне забезпечення аудиторних занять, спеціалізоване програмне забезпечення, великий обсяг бібліотечних фондів та електронний доступ до них, тощо). ЗВО дбає про комфортність та безпечність освітнього середовища для здобувачів вищої освіти. Забезпечується безоплатний доступ учасників освітнього процесу до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та наукової діяльності в межах ОП. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою. Створено належні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Розроблена чітка та зрозуміла політика й процедури врегулювання конфліктних ситуацій. В цілому, освітнє середовище задовольняє потреби та інтереси здобувачів вищої освіти за ОП. До позитивних практик ЕГ віднесла доступність інформації для осіб з особливими освітніми потребами у вигляді схем руху за поверхами з відображенням місць розміщення пандусів, ліфтів, санітарних кімнат тощо. Серед сильних сторін даного критерію - доступне і зрозуміле інформаційне наповнення сайту.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Недоліки: не виявлено. Слабкі сторони: не виявлено. Рекомендації: продовжити удосконалення технічного та нормативно-методичного забезпечення для реалізації права на освіту осіб з особливими освітніми потребами; пропонуємо розробити демонстраційний матеріал (листівки/буклети), які б описували для здобувачів вищої освіти алгоритм дій у випадку виникнення конфліктної ситуації, адже за результатами проведеного опитування різних фокус груп ЕГ переконалась, що таких випадків зафіксовано не було, тож це питання існує лише в теоретичній площині.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

За критерієм 7 дана ОП цілком відповідає акредитаційним вимогам за усіма підкритеріями.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Загальна політика щодо розроблення, розгляду, затвердження та перегляду ОП зафіксована у Положенні про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті ім В. Н. Каразіна (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AIQSZoxDTkt2eDNrXoU), а також Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/systema-iakosti.pdf>). Університет керується Порядком проведення внутрішніх аудитів системи управління якістю та здійснення коригувальних і запобіжних дій (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/quality/poryadok-audit.pdf>), а також послуговується Системою управління якістю, заснованій на процесному підході, котрий є одним з основних принципів управління якістю міжнародних стандартів ISO серії 9001:2015 та ДСТУ ISO 9001:2015 IDT (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/quality/nastanova-z-yakosti-1.pdf>). В ЗВО наявний сертифікат відповідності вимогам стандарту ISO 9001:2015, дійсний до 21.06.2023 та виданий зарубіжним сертифікаційним органом (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/quality/certificat-2.jpg>).

Інтерв'ювання фокус-груп підтвердило факт дотримання менеджментом Університету та НПП визначених процедур перегляду та вдосконалення ОП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час опитування фокус-груп, ЕГ пересвідчилась в тому, що здобувачі ВО ознайомлені з механізмом звернення до органів студентського самоврядування у разі виникнення пропозицій із вдосконалення якості ОП. Для здобувачів освіти регулярно проводиться анкетування за допомогою анонімних гугл-форм з метою вивчення їх бачення щодо якості освітнього процесу. Анкета містить запитання щодо відповідності ОП очікуванням здобувачів; чинників, які ускладнюють навчання, реалізацію вибірковості дисциплін, якість викладання; достатності обсягу годин, які виділено на вивчення навчальних дисциплін; задоволеності здобувачів вищої освіти керівництвом своїх наукових керівників; поінформованості здобувачів вищої освіти щодо навчання за затвердженою освітньо-науковою програмою та її цілей. Анкета показала високий рівень оцінки програми здобувачами (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdxiLQZQ2wv5kIoQw8he3kEMKUHk2X-cvl6ms2EeXwVxjfkf3g/closedform>), однак аналіз результатів анкетування не містить висновків, тому невідомо, який фідбек отримують респонденти. Здобувачі ВО підтвердили, що позиція студентів береться до уваги в контексті уточнення тематики пошуково-дослідних завдань в рамках різних дисциплін, визначенні місць проходження виробничої практики, визначення тем кваліфікаційних робіт. Представники студентського самоврядування включені до складу Вченої ради факультету й профспілкового комітету ЗВО. Два рази на рік відбувається брифінг з деканом, під час якого здобувачі вищої освіти мають можливість внести пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу. В Університеті також діє науковий дискусійний клуб, який об'єднує студентів, аспірантів та молодих науковців кафедри. На щомісячних засіданнях клубу обговорюються актуальні проблеми, пов'язані з сучасними науковими дослідженнями, розвитком самої науки, науковими пошуками молоді тощо. Під час зустрічі з ЕГ здобувачі ВО зазначили, що зміст ОП та якість викладання їх абсолютно задовольняють.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

На момент проведення акредитаційної експертизи ЗВО продемонстрував незначний перелік договорів з підприємствами та установами м. Харкова на підготовку фахівців та наукове співробітництво, що пояснюється запровадженням карантинних обмежень у зв'язку з пандемією COVID-19. А на випусковій кафедрі фізичної географії і картографії є перелік угод з підприємствами та організаціями, з яких чинними є 9 (<https://physgeo.univer.kharkov.ua/files/partnership.pdf>), у тому числі зі Слобожанським НПП. Однак співпраця з ним ніяким чином не висвітлена ні на сайті кафедри, ні в матеріалах самоаналізу. ЗВО активно співпрацює з Зі слів Скриль І. А., завідувачки відділу краєзнавства Харківської обласної станції юних туристів, стейкхолдери щорічно запрошуються до участі в наукових конференціях на базі факультету та випускових кафедр, щорічних ярмарках вакансій, читання лекцій, проведення нарад, семінарів та круглих столів, залучаються до процесу перегляду та поліпшення ОП та інших процедур забезпечення якості освіти. Роботодавці зазначили, що їх залучають до керівництва практикою студентів, проведення екскурсій та виїзних лекцій, семінарів. Інформація щодо заходів із стейкхолдерами висвітлюється на сайті випускової кафедри. Підтвердженням участі роботодавців у процесі перегляду ОП є, зокрема, рецензії від них, долучені до відомостей самооцінювання. Після навчання здобувачі мають можливість працевлаштування на цих підприємствах. Залучення роботодавців до процесу періодичного перегляду ОП є несистематичним, наприклад установи природно-заповідного фонду (адміністрації національних природних парків, регіональних ландшафтних парків), де є відділи рекреації та туризму, науково-дослідні відділи, до цього процесу фактично не залучалися незважаючи на наявність чинної угоди.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Інтерв'ювання гаранта ОП підтвердило, він та НПП проводять активну роботу щодо збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників, однак дана ОП акредитується вперше, що не дає можливості перевірки наявності інформації про попередніх випускників. Усі представники студентства та фахівців під час зустрічей у фокус-групах відзначили важливість спілкування під час неформальних зустрічей, а також розширення баз практик за рахунок взаємодії з випускниками ОП. Один з випускників на зустрічі у фокус-групі повідомив, що його кар'єрним шляхом як випускника факультету не цікавилися.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Під час аналізу документів, а саме Положення про організацію освітнього процесу (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AIQSZoxDTktzeDNrXoU), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/systema-iaakosti.pdf>), а також Положення про Навчальний центр методичної роботи (https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/metod_robota-polozhennya.pdf), ЄГ дійшла висновку, що в ЗВО успішно функціонує процедура своєчасного реагування на виявлені недоліки ОП. Під час інтерв'ю з представниками структурних підрозділів було з'ясовано, що плани і звіти сектору забезпечення якості навчально-методичного відділу обговорюються на зустрічах ректора та органів студентського самоврядування, на засіданнях навчально-методичних рад факультетів. На основі обговорення приймаються рішення щодо оновлення навчально-методичного забезпечення та планування подальшої діяльності на основі отриманих рекомендацій. Як реагування на виявлені недоліки у 2020 р. було розроблено низку нових внутрішньоуніверситетських нормативних документів і оновлено застарілі. Здійснюється оновлення робочих програм навчальних дисциплін, їх навчально-методичного забезпечення, контенту платформи дистанційного навчання.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Дана ОП проходить первинну акредитацію, тому зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередньої акредитації, відсутні. Однак у звіті вказано, що в роботі над вдосконаленням ОП враховано зауваження та пропозиції минулорічних акредитацій ОП магістерського рівня, що було підтверджено словами гаранта під час інтерв'ювання.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В ЗВО існують належні процедури та впроваджується політика забезпечення якості вищої освіти. Під час інтерв'ювання представників академічної спільноти з'ясовано, що їх постійно ознайомлюють з питаннями розвитку і вдосконалення освітньої діяльності за ОП. Інформування відбувається на засіданнях вченої ради Університету, факультету, кафедр. Академічний та адміністративний персонал, роботодавці та здобувачі вищої освіти підтвердили свою участь у формуванні заходів щодо удосконалення якості освіти за даною ОП. В ЗВО є сертифікована система за вимогами ДСТУ ISO 9001:2015 «Система управління якістю», широко застосовуються антиплагіатні програми для перевірки текстів наукових та кваліфікаційних робіт студентів, а також наукових публікацій НПП, проводяться тренінги для науковців і студентів з роз'яснення особливостей академічного письма та доброчесності. ЗВО сприяє популяризації напрямів забезпечення якості освіти у тому числі з залученням громадськості. Механізм такої участі на даній ОП реалізується через опитування, співбесіди, рецензування. Спілкування зі стейкхолдерами показало, що всі члени академічної спільноти (студенти, НПП, адміністрація, допоміжний персонал) сприймають політику та процедури забезпечення якості як корисні та готові долучитися до удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості. Постійному розвитку ОП та освітньої діяльності за цією програмою сприяє також періодичне підвищення кваліфікації та стажування НПП, вивчення досвіду вітчизняних та зарубіжних ЗВО щодо розвитку культури якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Процедура забезпечення якості освіти в ЗВО є фундаментально розробленою, доступною для всіх учасників освітнього процесу та закріпленою у відповідних документах, які перебувають у вільному доступі. ЗВО послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми. Роботодавці безпосередньо залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Відсутність критичних скарг і конфліктних ситуацій свідчить про налагоджену взаємодію всіх учасників освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Недоліки: не виявлено. Слабкі сторони: слабке, нерегулярне і досить "вузьке" залучення роботодавців до співпраці, у тому числі до оновлення ОП; слабке залучення випускників до оновлення та удосконалення ОП. Рекомендації: розширити співпрацю з роботодавцями на установи природно-заповідного фонду, встановити нові контакти з потенційними партнерами задля збільшення кількісних і якісних показників баз практик. Також більш виваженого ставлення потребує співпраця з випускниками – їх доцільно активніше залучати до удосконалення ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

За критерієм 8 дана ОП цілком відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 8.1, 8.2, 8.5, 8.6, 8.7 і має окремі слабкі сторони за підкритеріями 8.3 та 8.4.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Основні внутрішні нормативно-правові акти, що визначають правила та процедури регулювання прав і обов'язків усіх учасників освітнього процесу, знаходяться у відкритому доступі на офіційному сайті ЗВО. Вони є легкодоступними, чіткими і зрозумілими. Це, зокрема: Статут Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (<https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/docs/statute>; пункти 7.2.8 і 7.2.9 щодо науково-педагогічних працівників, пункти 7.3.1-7.3.6 щодо здобувачів вищої освіти); Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна (https://drive.google.com/drive/folders/oBwRBoOD_AIQSZoxDTkt2eDNrXoU; п. 7), Правила внутрішнього розпорядку Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/pravylo-rozporядky-2018.pdf>), контракт здобувача вищої освіти (https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/ugoda_kontract_denna_2020.pdf, https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/ugoda_kontract_zaochna_2020.pdf). Вся актуальна інформація для здобувачів ВО (нормативно-правове забезпечення, ОП, їх опис, правила прийому на навчання, розклад) розміщено у вкладці «Навчання» (<http://geo.karazin.ua/academics/>) на веб-сайті факультету геології, географії, рекреації та туризму. Під час інтерв'ювання здобувачів підтверджено, що вони ознайомлені зі змістом і керуються у своїй діяльності Положенням про затвердження освітньо-професійних програм та навчальних планів здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня згідно до введених в дію стандартів вищої освіти за спеціальностями у новій редакції (<https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/nakaz-281.pdf>), всі правила і процедури щодо провадження освітнього процесу для них зрозумілі.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

ОП «Географія рекреації і туризму» 2017-2020 років вступу розміщено у вільному доступі на веб-сайті ЗВО за покликанням http://geo.karazin.ua/osv_prog_/. Для забезпечення зворотного зв'язку зі стейкхолдерами у вкладці «Освітні програми - обговорення» (<https://physgeo.univer.kharkov.ua/education/programs/discussion/>) подана адреса електронної скриньки (physgeo@karazin.ua), на котру можна надсилати зауваження, пропозиції та відгуки. За твердженням гаранта проект ОП 2020 р. було розміщено на сайті заздалегідь до його затвердження вченою радою Університету і всі бажаючі могли долучитись до його удосконалення. Завчасне ознайомлення з проектом ОП роботодавців, академічного персоналу та здобувачів, а також їх участь у процесі перегляду ОП, було підтверджено під час інтерв'ювання. На сайті факультету (<https://physgeo.univer.kharkov.ua/education/programs/discussion/>) наявні документи, що доводять факт врахування пропозицій стейкхолдерів, однак будь-яка первинна документація, що містила б відгуки рецензентів, відсутня.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ЕГ перевірено й підтверджено факт оприлюднення актуальної інформації щодо ОП у відкритому доступі на офіційному веб-сайті ЗВО (http://geo.karazin.ua/osv_prog_/). Обсяг та зміст інформації є достатнім для ознайомлення усіх категорій стейкхолдерів щодо мети, цілей ОП, ПРН, форм атестацій здобувачів вищої освіти, структурно-логічної схеми ОП тощо. Варто зазначити, що ЗВО також оприлюднює результати акредитаційних експертиз на своєму сайті. Загалом, діяльність Університету по інформативному наповненню своїх Інтернет-ресурсів

сприяє утвердженню засад прозорості й публічності. На думку ЕГ, у своїй сукупності інформаційне наповнення сайту університету, факультету і випускових кафедр можна вважати взірцевим.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильні сторони: у своїй сукупності інформаційне наповнення сайту університету, факультету і випускових кафедр можна вважати взірцевим. Всі правила і процедури, пов'язані з ОП та освітнім процесом, визначено у відповідних документах ЗВО, вони чіткі, зрозумілі і регулюють дії всіх учасників ОП. Уся актуальна інформація для здобувачів стосовно ОП «Географія рекреації і туризму» вчасно та в достатньому обсязі публікується на сайті ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Недоліки: не виявлено. Слабкі сторони: відсутність будь-якої активності (пропозицій, зауважень) на сторінці розміщення проекту програми, що розміщений на сайті випускової кафедри. Пропозиції стосовно змін та оновлень до ОП, що надійшли від усіх стейкхолдерів, потребують ширшого оприлюднення, тож рекомендовано здійснювати оприлюднення пропозицій на офіційному веб-сайті факультету.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

За критерієм 9 дана ОП цілком відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 9.1, та 9.3 і має окремі слабкі сторони за підкритерієм 9.2.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Воровка Володимир Петрович

Члени експертної групи

Габчак Наталія Францівна

Димань Наталія Олегівна